

kem, historikem, geografem, ekonomem nebo sociologem, který si osvojil technickou stránku demografické analýzy.

Ještě dále šel ve své vizi příštího vývoje demografie v Rusku Alexander Avdějev z moskevské univerzity. Vzhledem k úzké spolupráci s Alainem Blumem, který je jedním z nejlepších znalců populačního vývoje zemí bývalého SSSR ve Francii, bylo možno v obou referátech nalézt značnou myšlenkovou shodu. Avdějev však nezapřel pohled ruského vědce na problematiku blahobytného Západu. Pro něho není hrozbou to, čemu se v západní demografii dnes říká „Malthusův stín“, totiž znovu se vynořující různé subsistenční teorie. Avdějev vidí největší nebezpečí v poklesu plodnosti a v demografickém stárnutí hospodářsky rozvinutých zemí, ve ztrátě zodpovědnosti individua za život příštích generací. Domnívá se, že ta může vést k zániku západní svobody, až ekonomicky aktivní obyvatelstvo neuživí neaktivní složku a společnost bude muset přijmout na svou záchranu zákony omezující jak geografickou, tak sociální mobilitu individua. Z tohoto hlediska doporučuje přehodnotit všechny modernistické i progresivistické teorie včetně teorie demografického přechodu, u které prý demografové zapomněli ve jménu teorie přežití lidstva na zcela reálný předpoklad finality jednotlivých společností dnešního světa. Ne všechny přednesené referáty a po nich následující diskuse se vyznačovaly stejnou dávkou vědecké fantazie jako

vystoupení Blumovo či Avdějevovo. Nicméně mezi nimi byly i mnohé jiné, zajímavé pouhým konkrétním popisem stavu demografické vědy v té či oné zemi.

Ze zemí bývalého východního bloku byly k referátu vyzvány jen Rusko a Maďarsko. Na konferenci přítomný český demograf Zdeněk Pavlík se v neveřejném jednání mezi demografickými institucemi proti tomuto rozhodnutí INEDu ohradil. Nejen on jistě považuje vývoj demografie v České republice v posledních 50 letech za souměřitelný, ne-li bohatší ve srovnání jak s ostatními satelity bývalého SSSR, tak se samotným Ruskem. O tom ostatně nepochybují ani představitelé INEDu, mezi nimiž čeští demografové mají četné spolupracovníky a přátele. Je však třeba počítat s tím, že pro referát byly vybrány nejen osobnosti evropských demografů, nýbrž i reprezentanti velkých demografických vědeckých ústavů. A takový ústav česká demografie nikdy neměla a dosud nemá. Podle všeobecného mínění na oslavách INEDu shromážděných demografů bude příští vývoj transdisciplinární spolupráce mezi vědami o člověku a společnosti možný jen na půdě vědeckých institucí, a tedy jen tam, kam poplynou finanční prostředky. Tím více budou jak demografie, tak ostatní společenské vědy v České republice pociťovat jako vážný nedostatek neexistenci nějakého INEDu v českých poměrech.

Pavla Horská

28. Letní škola analýzy a sběru dat v sociálních vědách na univerzitě v Essexu

V době mezi 16. červencem a 19. srpnem 1995 se na univerzitě v Essexu uskutečnila již 28. *letní škola analýzy a sběru dat* (Essex Summer School in Social Science Data Analysis and Collection). Tato letní škola sestávala ze tří čtrnáctidenních cyklů a v každém z těchto cyklů byla studentům nabídnuta celá řada kursů: *Matematika pro sociální vědce* (Mathematics for Social Scientists), Dr. David Branson – úvod do matematiky využitelné v sociálních vědách.

Analýza dat v SPSS pro začátečníky (Data Analysis for Beginners Using SPSS), Dr. Oriol Sullivan – úvod do analýzy dat v široce používaném programu SPSS na osobních počítačích.

Úvod do výzkumu (Introduction to Survey Research), Pamela Campanelli – pohled na typické procesy výzkumu s důrazem na design výzkumu a sběr dat. Součástí byl i přehled literatury týkající se výzkumů a teoretických podkladů k výzkumům.

Teorie regrese (Theory of Regression), Dr. Christopher Z. Mooney – diskuse nad klasickým modelem lineární regrese, jeho odhady, předpoklady, nebezpečí a jeho užití v sociálním výzkumu.